

Valstybinė
kalbos
inspekcija

Parengė Rita Balsevičiūtė
Redagavo Eglė Bondzinskienė ir
Audrius Valotka

Maketavo Raminta Ramoškaitė, Vilniaus
technologijų ir dizaino kolegijos studentė

KALBĖKIME SKANIAI!

Valstybinė kalbos inspekcija nuolat vertina kalbos taisyklingumą verslo įmonių interneto svetainėse. 2021 metais patikrinta daugiau kaip 30 konditerijos įmonių. Po tikrinimo rekomendacijos ir patarimai siunčiami kiekvienai įmonei individualiai, bet nemaža duomenų apimtis leidžia daryti platesnius apibendrinimus.

Ši apžvalga anaiptol nesiekia ko nors supeikti, bet siūlo atkreipti dėmesį į svarbias smulkmenas, klaidas, kurios gadina bendrą svetainės įspūdį. Rašybos taisyklės, kaip ir konditerija, reikalauja ir preciziškumo, ir gero skonio.

Rekomenduojami variantai pateikiami skliausteliuose su ženklu „=“, pavyzdžiui, *džiuvėsėliai (=džiūvėsėliai)*. Vienu brūkšniu „–“ pažymėtos rekomendacijos, geresni, aiškesni, stilingesni variantai. Vertinant kalbos normų pažeidimus apžvalgoje remiamasi Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku.

Naudodamiesi proga, dėkojame tikrintų įmonių vadovams ir darbuotojams, ne tik atsakiusiems į mūsų raštus, bet ir savo laiškuose išdėsiusiems abejones, paaiškinusiems kai kuriuos technologijos ir komercijos niuansus. Šių įmonių sąrašą rasite paskutiniame apžvalgos puslapyje.

APIE KONDITERIJOS GAMINIŲ PAVADINIMUS

Tortai dažniausiai skirstomi į *firminius* (kai kurios įmonės juos vadina *standartiniais*, *komerciniais* ar pan.) ir *proginis*. Pastarieji kepami pagal individualius užsakymus įvairių švenčių, gimtadienių, jubiliejų, Kalėdų, Naujųjų Metų ar Velykų, Motinos dienos, Tėvo dienos ir kitomis progomis. Atsižvelgiant į naujus papročius ir madas, atsiranda bernvakario ir mergvakario, kūdikio sutiktuvių, Valentino dienos, Helovyno, Boso dienos ir kitoms progoms ar šventėms skirtų tortų. Vestuviniai tortai išskiriami į atskirą kategoriją kaip patys sudėtingiausi, puošniausi, brangiausi.

Krikštynų, Pirmosios Komunijos ir kiti vaikiški tortai ne tik pasižymi specifine simbolika, bet ir turi kai kurių skonio ir sudėties ypatybių – gaminami be alkoholio, iš sveikų produktų. Įmonės ir organizacijos savo šventėms užsisako specialius tortus su logotipais.

Konditerijos specialistai gali pasiūlyti bet kokias progai tinkantį saldų kepinį – nuo paprasto, minimalistinio iki sudėtingo – su fontanu ar keliaaukštėmis kolonomis, puošto gyvomis gėlėmis ar nėriniais, su valgomomis nuotraukomis, padedančiomis atkurti prisiminimus švenčiant jubiliejų ar gimtadienį. Jie gali sukurti meno kūrinį primenantį ir net tikra šventės staigmena tampantį tortą, kuriame slypi siurprizas (šokėjas, dainininkas). Pagaliau ir naujiena – jau kepami tortai ne tik mums, žmonėms, bet ir mūsų augintiniams – šunims, katėms.

Tortų pavadinimuose galima įžvelgti gyvenimo būdo ir papročių pokyčius, mados tendencijas, technologinę pažangą. Tiesa, kai kurios konditerinės įmonės jokių pavadinimų nekuria, gaminius tiesiog indeksuoja, pavyzdžiui, *vaikiškas tortas VT-67*, *vestuvinis tortas VS-32*, *proginis tortas PR37*, *krikštynų tortas K3*, *mergvakario tortas MT-3*, *bernvakario tortas BT-1*, *išskirtinis* (gamintojų vadinamas *ekskliuzyviniu*) *tortas ET-15*.

Nors originalių kepinų pasiūla didėja, **išlieka populiarūs ir tradiciniai tortai** – „Napoleonas“, „Jaunystė“, „Dainava“.

Pyragų pavadinimai dažnai sutampa su analogiškais tortų pavadinimais, nes jų sudėtis paprastai ta pati. Būdingesni iš būdvardžių padaryti, sudėtį atspindintys pavadinimai – *morenginis*, *citrininis*, *trupininis*, *obuolinis*, *šokoladinis*. Žinoma, yra ir simboliški – *plokštainis* „Ramunė“, „Drakono metų“ *pyragas*, *pyragas su varške* „Draugystė“, *Kuršėnų vyniotinis* ir pan. Iš kitų šalių virtuvių atkeliavo *klafučiai*, *tartos*, *šokoladainiai*, *štrudeliai* ir kt.

Pyragaičių pavadinimų, kaip ir pačių gaminių, esama labai įvairių – nuo tradicinių (*bulvytės, keksiukai, krepšeliai, grietinėčiai, roksai* ir pan.) iki visiškai neseniai pasirodžiusių (*kanelės, pyragaičiai ant pagaliuko, makarunai, tartaletės, amerikietiški keksiukai* ir kt.). Pastebėjome įdomių, nestandartinių, su fantazija sukurtų simbolinių vardų – *pyragaičiai „Po Sicilijos saule“, „Gaivus vasaros rytas“, ekleras „Saldžiam glėby“* ir pan.

Sausainių pavadinimai dažnai būna susiję su sudėtimi. *Tikrintose svetainėse daug tradicinių – arbatiniai, avižiniai, imbieriniai, karameliniai, morenginiai*. Naujoji šių saldumynų karta – *biskočiai, florentinai, kantučiai*.

Didelę saldumynų įvairovę atspindi pavadinimų gausa. Fantazijos, išradingumo čia tikrai nestinga: *„Amerikietiška svajonė“, „Baltas sapnas“, „Diena ir naktis“, „Gyvenimo istorija“, „Grafystės griuvėsiai“, „Kavos kerai“, „Kurmio kalniukas“, „Paukščių pienas“, „Rožinė svajonė“, „Sotus vienaragis“, „Šokoladinė naktis“, „Vasaros bučinys“, „Vyšnių sodas“, „Žiemos pasaka“, „Žvaigždžių lietus“*.

Dažnai linkstama pavadinimą tarsi suasmeninti, susieti su kokiu nors vardu, statusu, pabrėžti išskirtinumą, pavyzdžiui, *„Sofijos“ tortas, Rūtos dvigubas tortas, Eimanto 7-asis tortas*.

Saldumynų su vietovių pavadinimais palyginti nedaug – *„Amžinoji Roma“, „Copacabana“, „Kaunas“, „Kijevas“, „Madagaskaras“, „New York“, „Toscana“, „Sicilija“, „Venecija“*. Tarp pavadinimų su vardais ir pavardėmis paminėtini *„Gabija“, „Emilija“, „Katalina“, „Karolina“, „Princesė Ana“, „Violeta“, „Viktorija“, „Jonis“, „Mario“, „Rudolfas“, „Bonapartas“, „Dantė“, „Mocartas“, „Pavlova“, „Verdi“*.

Dalies gaminių forma yra klasikinė arba tik šiek tiek primena kokį nors objektą, bet puošyba ypatinga – miniatiūrinis Eifelio bokštas ar Egipto piramidė, automobilis, suknelė, bateliai, žaislas. Populiarios simbolinės detalės, dažniausiai – figūrėlės, pavyzdžiui, *tortas „Jaunavedžių pora“, „Kūdikėlis žiedlapiuose“, „Mama ir kūdikis“, Komunijos tortas su angelu ir debesėliais, „Balerina“, „Sėdinti mergina“* ir pan.

Pavadinimas ir gaminio forma gali būti itin susiję, pavyzdžiui, saldumynas yra kokio daikto ar statinio formos, todėl kepyklos dažnai juos vadina *forminiais* tortais, pavyzdžiui, *jubiliejinis tortas „Skrybėlė“, „Vazonėlis su sukulentu“, vestuvinis tortas „Gulbės“, „Jaunosios suknelė“, vaikiškas tortas „Futbolo aikštė“, „Barbė“, tortas „Alaus statinė su bokalu“, „Krepšinio sirgalių marškinėliai“, „Lagaminas su pinigais“, „Užversta knyga“*.

Pastaruoju metu ypač daug dėmesio sulaukia vaikų šventės, todėl mažiesiems skirti saldumynai pavadinami įvairių būtybių, knygų ar filmų pavadinimais ar jų herojų vardais – „Betmenas“, „Haris Poteris“, „Juros periodo parkas“, „Kakė Makė“, „Kempiniukas“, „Maša ir lokys“, „Maša tarp gėlių“, „Raudonoji gėlė“, „Teletabiai“, „Žuviukas Nemo“, tortas su transformeriais, „Slibinų“ tortas, atitinkamai ir puošiami. Tačiau būtent šioje grupėje pastebėta daug anglišku pavadinimų – vaikiškas tortas „Baby TV“, „Baby Boss“, „Brawl Stars“, „Fortnite 2“, „Minecraft“, „Roblox 2“, „Mickey Mouse“.

Konditerio meistriškumo įrodymu laikomas „Napoleonas“, jo variantų gausybė – „Smetoniškas NAPOLEONAS“, „Napoleonas“ su kietuoju sūriu, „Napoleonas“ su aguonomis, šokoladinis „Napoleonas“, „Napoleonas“ su plikytu kremu, „Naminis „Napoleonas“, „Klasikinis „Napoleonas“, „Mamos „Napoleonas“ su aguonomis.

Populiarėja gaminių pavadinimai, susiję su prekių ženklais arba turintys garsiems **prekių ženklų produktams būdingą skonį**, – „Bounty“, „Snickers“, „Raffaello“, „President“, „Philadelphia“.

Pavadinimuose pasitaiko ir **sudėtingesnių konstrukcijų** – „Ačiū, Mama“, „Meilės dienos belaukiant“, „Raktas į Tavo širdį“ ir pan. Įvairovė džiugina, tačiau nerekomenduotume gaminius pavadinti žargoniškais, nelietuviškais ar netaisyklingai sudarytais žodžiais, pvz., vaikiškas tortas „Su smailais“, tortas „Crazy“, „Velvet“.

©pixabay.com

PAVADINIMAI – BE KLAIDŲ!

Pagrindinė pavadinimų sudarymo taisyklė yra tokia: **pirmiausia nurodomas nomenklatūrinis žodis („tortas“, „pyragas“, „pyragaitis“), po jo eina gaminio pavadinimas. Bendrinės lietuvių kalbos taisyklės nurodo, kad šis pavadinimas gali būti tik simbolinis (perkeltinės reikšmės) ir pateiktas vardininko linksniu, pvz.: *tortas „Bruknelė“, tortas „Juodasis miškas“.***

Kitas ne mažiau svarbus dalykas, sudarant pavadinimus, yra tas, kad **simboliniai pavadinimai, išreikšti daiktavardžio (įvardžio) kilmininku ar būdvardžiu, eina prieš pažymimąjį žodį (gaminio bendrinį pavadinimą).**

Mokslo kalba kartais gąsdina, bet pavyzdys viską sudėlioja į vietas:

<i>Tortas „Ambasadorių“</i>	✗	<i>„Ambasadorių“ tortas</i>	✓
<i>Tortas „Kauno“</i>	✗	<i>„Kauno“ tortas</i>	✓
<i>Tortas „Kamilės“</i>	✗	<i>„Kamilės“ tortas</i>	✓

Simboliniai, arba perkeltinės reikšmės, pavadinimai turi būti rašomi kabutėse arba išskiriami kitu šriftu. Neparašius kabučių, galima sukurti tikrai kurioziškų dalykų, pvz., *sausainiai „Su advokato skonio įdaru“ (=sausainiai su „Advokato“ skonio įdaru arba sausainiai su likerio „Advokat“ skonio įdaru).*

Taisyklių nepažeidžia pavadinimai, parašyti taip: *sausainiai „Su obuolių įdaru“, „Su saulėgražomis“, pyragas „Be miltų“, „Vaisių ir jogurto“ pyragas, „Varškės“ sausainiai*, tačiau geriau juos rašyti be kabučių: *sausainiai su obuolių įdaru, sausainiai su saulėgražomis, pyragas be miltų, vaisių ir jogurto pyragas, varškės sausainiai* ir pan.

Jei visas gaminio pavadinimas rašomas didžiosiomis raidėmis, kabutėmis vis tiek būtina išskirti simbolinį jo pavadinimą: *TORTAS „DAINAVA“*, galima pavadinimą pateikti pajuodintu šriftu: *TORTAS **DAINAVA***.

GRAMATIKA

Neapibendrintai reiškiant augalų rūšį didesniame negu vienas kiekiui žymėti vartotina **daugiskaita**, o ne vienaskaita, pvz.: *morengas su lazdyno (=lazdynų) riešutais; grietinėlė su kokoso (=kokosų) drožlėmis; anakardžio (=anakardžių) riešutai; sezamo (=sezamų) sėklos; su šviežios mėtos (=šviežių mėtų) prieskoniu; avokado (=avokadų) tyrė; agavos (=agavų) sirupas; grietinėlės ir ananaso (=ananasų) kremas; sojos (=sojų) miltai; nesaldūs sausainiai su česnaku (=česnakais)*. Vietoj *linų sėklos* patariame rašyti *sėmenys*.

Išskiriamajai daikto ypatybei nusakyti terminuose ir pavadinimuose vartojama įvardžiuotinė forma, pvz.: *skonį puikiai pabrėš raudono (=raudonojo) vyno ar šviesaus (=šviesiojo) alaus taurė; rinkitės sausą baltą (=baltąjį) vyną, obuolių ar kriaušių sidrą; žalią (=žaliają) arbatą; kreminis žalios (=žaliosios) arbatos desertas; šokoladinis keksiukas su juodu (=juoduoju) šokoladu ir brendžiu; baltyminiai paplotėliai su daug kokosų, padengti baltu (=baltuoju) šokoladu*.

Lietuviški simboliniai pavadinimai yra linksniuojami, pvz.: *du mėn. brandinto „Džiugas“ (=„Džiugo“) sūrio tortas; didžiąsias metų šventes švęskite su „Alkava“ (=„Alkavos“) meistrų paruošta kolekcija*.

Su veiksmažodžiu *būti* ir jo formomis neapibrėžtam kiekiui reikšti vartotinas dalies **kilmininkas**, o ne galininkas, pvz.: *keksiukas su sproginėjančiais burbuliukais, kuriuose yra natūralios mėlynių sultys (=natūralių mėlynių sulčių); gali būti sojų pėdsakai (=pėdsakų); gali būti riešutų pėdsakai (=pėdsakų)*.

Abstrakčiųjų daiktavardžių su priesaga *-imas (-ymas)* **naudininkas** nevartotinas tikslui reikšti, dažniausiai jis turi būti keičiamas bendratimi, pvz.: *yra keksas, kurio pagaminimui (=kuriam pagaminti) naudojamas raudonasis palmių aliejus su karotinu; gėlių žiedlapiais, puikiai tinkančiais kulinarijos bei konditerijos gaminių dekoravimui (=gaminiams dekoruoti); kava išsinešimui (=išsinešti)*.

Galininkas nevartotinas paskirčiai reikšti, pvz.: *tinkami ir saugūs konditerijos gaminius dekoruoti (=gaminiams dekoruoti); prie tortinės būna derinamas visas tortą (=tortui) patiekti reikalingų indų komplektas – torto mentelė, lėkštutės ir desertą (=desertui) valgyti skirti įrankiai*.

Įnagininkas nevartotinas su pilnį reiškiančiu veiksmažodžiu *pripildyti*, pvz.: *tartaletė su citrinomis ir pistacijomis pripildoma nuostabaus skonio citrininiu kremu (=citrininio kremo); krepšelis pripildytas aukščiausios kokybės kremu (=kremo) iš juodojo ir pieniško šokolado; pyragaitis pripildytas rankų darbo ka-*

ramele (=karamelės); pripildytas įdaru (=įdaro) iš natūralių ingredientų – saldžiarūgščiu, natūralių citrinų įdaru, apglėbtu (=saldžiarūgščio, natūralių citrinų įdaro, apglėbto) itin lengvo morenginio kremo debesiu; galime pasiūlyti įvairių dydžių krepšelių iš prancūziškos tešlos, pripildytų salotomis (=salotų), žuvies ar mėsos gabalėliais (=gabalėlių).

Derinamasis arba kilmininku išreikštas nederinamasis **pažyminys** neturi eiti po pažymimojo žodžio, pvz.: *keksas gelsvos spalvos (=gelsvos spalvos keksas) su razinomis; pyragaitis viskio skonio (=viskio skonio pyragaitis); panakota vanilinė (=vanilinė panakota) su braškėmis; apkepėlės įvairios (=įvairios apkepėlės); kibinai įvairūs (=įvairūs kibinai); sudėtis: kvietiniai miltai, vyšnios šaldytos (=šaldytos vyšnios); keksas baltas (=baltas keksas) su razinomis.*

Simboliniai pavadinimai, išreikšti daiktavardžio **kilmininku**, negali eiti po gaminio bendrinio pavadinimo, pvz.: *tortas „Šaltalankių“ (=„Šaltalankių“ tortas); tortas „Pasiflorų“ (=„Pasiflorų“ tortas); tortas „Veganų“ (=„Veganų“ tortas); nekeptas tortas „Veganų“ (=nekeptas „Veganų“ tortas) su avokadais; tortas „Jubiliejaus“ (=„Jubiliejaus“ tortas).*

Padalyvis nevertotinas to paties veikėjo šalutiniam veiksmui reikšti, pvz.: *neaukojant (=neaukodamas) kokybės čia nepaskubėsi, todėl darbas kepykloje verda ir naktimis, ir savaitgaliais; prieš patiekiant ant stalo (=patiekdami į stalą), porą valandų palaikykite kambario temperatūroje; gaminame pagal individualius užsakymus, skiriant (=užsakymus, skirdami) ypatingą dėmesį detalėms; atsižvelgiant (=atsižvelgdami) į Jūsų poreikius ir galimybes, mes galime pasiūlyti vietą.*

Polinksnis **dėka** nevartojamas priežasčiai ar būdui nusakyti, pvz.: *dienoms, kai mažo gardaus pyrago gabalėlio dėka (=kai nuo mažo gardaus pyrago gabalėlio ar pan.) saulė pradeda šviesti ryškiau; drąsių eksperimentų ir ilgametės patirties dėka (=dėl drąsių eksperimentų ir ilgametės patirties arba remdamiesi drąsiais eksperimentais ir ilgamete patirtimi) sukūrėme unikalius produktus; gaminamas pagal receptą, kurio dėka (=receptą, dėl kurio) torto pagrindas išlieka tvirtas ir stiprus.*

Rišliame tekste **kitų kalbų asmenų vardus ir pavardes** reikia linksniuoti, pvz., *noriu labai padėkoti savo pirmajam mokytojui Jacek Siedlecki (=Jacekui Siedleckiui), man skyrusiam daug meilės ir dėmesio.*

LEKSIKA IR ŽODŽIŲ DARYBA

Dalyvis **užkeptas** nevertotinas reikšme „apkeptas“, pvz., *kapotos tešlos pagrindas, užkeptas (=apkeptas arba iškeptas) su sūrio, grietinės ir kiaušinių mišiniu*.

Prieveiksmis **teisingai** siejamas su žodžiais „tiesa, teisingas“ (teisingas žmogus, teisinga nuomonė, teisingas sprendimas). Būdui, susijusiam su tam tikromis taisyklėmis, nusakyti vartojamirieveiksmiai „taisyklingai, tinkamai“, pvz.: *teisingai (=tinkamai) maltą kavą suspausti prieš plikant; taip būna tik tuomet, kai viskas ruošiama teisingai (=tinkamai)*.

Vediniai su priesaga **-tojas, -ėjas** žymi asmenis, taip negalima nusakyti įrankių, darbo priemonių ar medžiagų, pvz.: *glitimo pagerintojas (=glitiklis; tešlos glitiklis); sulčių surišėjas (=tirštiklis ar pan.); [tešlos] pagerintojas (=puriklis, kėliklis ar pan.) „Baker gold“*.

Svetimžodžiai, turintys atitikmenis:

augalinis tirštiklis agar-agar (=agaras);

baguette (=prancūziškas batonas) su morkomis bei burokėliais;

pasiteirauki baristos (=baristo arba baristės) išsamesnės informacijos;

biscotto (=biskotis, biskočiai);

špinatai blenderiuojami (=trinami) švieži;

blanširuotų (=nuplikytų; apvirtų, apvirintų) citrinų gabaliukai;

mūšų „Brioche“ (=brijošės arba sviestinės bandelės) kepamos tik iš aukščiausios kokybės produktų;

mini burgeriukai (=mini suvožtiniai, mini suvožtinukai);

šventiniai cake popsai (=pyragaičiai ant pagaliuko);

canelle (=kanelė) – Prancūzijos virtuvės klasika tapęs desertas;

cantuccini (=kantučiniai) pagardinti migdolų riešutais;

apie itališkas Ciabatta (=čiabatos) tradicijas;

cheesecake (=sūrio pyragas) su braškių tyre;

chia (=šalavijų) ir uogų desertas;

braškinis creme brulee (=krembriulė);

šventiniai cupcakes (=keksiukai; keksiniai pyragaičiai);

krekeriai su čili (=aitriosiomis paprikomis); juodasis šokoladas su čili pipirais (=aitriosiomis paprikomis);

kaip iš maltos kavos skverbiasi kvapni, sodri, eterinių aliejų prisotinta espresso (=espreso) puta; todėl pasirinkome ypatingas pupeles, nuostabų espresso (=espreso) aparatą su malūnėliu;

Jalapeno pipirai (=Chalapos paprikos, Chalapos aitriosios paprikos);

yuzu citrina (=kvapusis mandarinas);

*kremas su marcipanu ir genažu (=ganašu); biskvitai perpti su traškiu šokoladiniu ganažu (=ganašu);
grissini (=duonos) lazdelės;
invertuotas cukraus (=invertuotojo) cukraus sirupas; invertinio (=invertuotojo) cukraus pasta;
sudėtis: kiaušiniai, vanduo, kakao (=kakava);
karamelinis pyragas su krokantais (=griliažu); lazdynų riešutų krokantai (=griliažas);
ciberžolių latte (=latė); meduolinė latte (=latė);
pyragaičiai su laimu (=žaliosiomis citrinomis); laimo (=žaliųjų citrinų) skonio pyragaičiai; kremu, pagardintu laimu (=žaliosiomis citrinomis);
spalvingieji macarons (=makarunai); prancūziškai žavus macarons (=makarunų) rinkinys;
karamelinis tortas su mascarpone (=maskarpone);
muffin'as (=keksiukas) be jdarų;
perptas varškės musu (=putėsiais); perptas su jogurtinio muso (=jogurtinių putėsių) kremu; šokoladinis tortas su mėlynių musu (=putėsiais);
raudonųjų uogų „Panna Cotta“ (=panakota); vanilinė panna cotta (=vanilinė panakota) su braškėmis;
mėgėjų lauks smūčiai (=tirštieji kokteiliai; glotnučiai);
sluoksniuotos tešlos valovanai (=užkandiniai krepšeliai).*

Daugiau informacijos apie svetimžodžių atitikmenis galima rasti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos interneto svetainėje <http://www.vlkk.lt/aktualiausios-temos/svetimzodziu-atitikmenys/svetimzodziu-atitikmenu-sarasas-su-paiskinimais>.

RAŠYBA

Simboliniai, t. y. perkeltinės reikšmės, **pavadinimai** – firmų vardai, gaminių pavadinimai ir pan. – lietuvių kalboje turi būti rašomi kabutėse arba išskiriami kitu šriftu, pvz.: *tortas Kriaušė* (=tortas „Kriaušė“, *tortas **Kriaušė***, *tortas KRIAUŠĖ*), *tortas Numylėtinis* (=tortas „Numylėtinis“, *tortas **Numylėtinis***, *tortas NUMYLĖTINIS*), *pyragas Citrininis abrikosas* (=pyragas „Citrininis abrikosas“, *pyragas **Citrininis abrikosas***, *pyragas CITRININIS ABRİKOSAS*), *sausainiai palmės* (=sausainiai „Palmės“, *sausainiai **Palmės***, *sausainiai PALMĖS*), *bandelė Miško uoga* (=bandelė „Miško uoga“, *bandelė **Miško uoga***, *bandelė MIŠKO UOGA*).

Rašant **gaminių pavadinimus** tik pirmasis žodis pradedamas didžiąja raide, kiti žodžiai rašomi mažosiomis, pvz.: *Marcipaninis Tortas Su Vyšniomis* (=Marcipaninis tortas su vyšniomis); *Maskarponės Tortas Su Pistacijų Riešutais* (=Maskarponės tortas su pistacijų riešutais); *Šokoladinė Tartaletė* (=Šokoladinė tartaletė).

Lietuvių kalboje vartotinos atidaromosios ir uždarnosios **kabutės** „...“ (apačioje devynetukai, viršuje – šešetukai), pvz.: *„Vasaros bučinys“* (=„Vasaros bučinys“) – *tai spalvingas tortas; sausainiai „Šokoladinis sietelis“* (=„Šokoladinis sietelis“).

Brūkšneliai tarp žodžių rašomi nepaliekant tarpų, pvz.: *platesnę informaciją galite gauti apsilankę mūsų kavinėse - parduotuvėse* (=kavinėse-parduotuvėse); *kviečiame atvykti į kepyklą - restoraną* (=kepyklą-restoraną) „Romnesa“. **Brūkšnelis** nerašomas tarp skirtingus dalykus reiškiančių daiktavardžių, pvz.: *baltymų-lazdyno* (=baltymų ir lazdynų) *riešutų pusgaminis*; *aguonų-lazdyno riešutų* (=aguonų ir lazdynų riešutų) *biskvitas*; *saldžiarūgštė mango-pasiflorų* (=mangų ir pasiflorų) *želė*.

Beta – ne dėmuo, o graikiškas žodis (antroji graikų abėcėlės raidė B β), todėl rašomas atskirai, be jokių brūkšnelių, pvz., *alfa-beta- ir gama karotenas* (=alfa, beta ir gama karotenas).

Foto- – tarptautinių žodžių dalis, ji negali būti vartojama kaip savarankiškas žodis, pvz., *foto galerija* (=fotogalerija).

Po **gramo, kilogramo santrumpų g, kg** taškas nerašomas, pvz.: *šokoladinis kiaušinis, 14 G.* (=kiaušinis, 14 g); *nurodyta kaina skaičiuojama 100 g.* (=100 g); *galima užsisakyti nuo 1 kg. iki 10 kg.* (=1 kg iki 10 kg) *svorio tortą. Jei sakiny s baigiasi šiomis santrumpomis, po jų taškas būtinas.*

Euro santrumpa – Eur arba **EUR**, pvz., *užsakymai priimami nuo 12 eur (=Eur arba EUR) mieste ir nuo 23 eur (=Eur arba EUR) rajone*. Galimas ir **euro simbolis €**, jis nurodant kainą rašytinas po skaitmenų, pvz., € 1.80 (=1,80 €).

Elektroninė parduotuvė – žodžių junginys, kurio trumpinamas pirmas žodis, todėl rašomas ne brūkšnelis, bet taškas, pvz.: *duonos galima įsigyti mūsų e-parduotuvėje (=e. parduotuvėje); E-Parduotuvė (=E. parduotuvė)*.

Vietovardžius rašant pagal bendruosius principus, išlaikomos tradicinės formos, pvz.: *kelerius metus kaupiau patirtį Anglijos kepyklose „The Hungry Guest“ (Chichester) (=Čičesteris), „Celtic Bakers“ (London) (=Londonas); sudeamosios dalys: <...> Morello (=Morelo) vyšnios*.

Kitų kalbų asmenvardžiai – vardai ir pavardės – tekste perrašomi pagal lietuvių kalbos rašybos taisykles arba paliekami autentiški, pridodant reikiamas galūnes ar apostrofą, pvz., *iškepė vos 16 metų turintis rūmų virėjo pameistrys Franz Sacher (=Franzas Sacheris arba Franz'as Sacher'is)*.

Rašybą reglamentuojantį Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimą galima rasti internete <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/nutarimai/del-lietuviu-kalbos-rasybos-taisykliu-patvirtinimo>.

©pixabay.com

SKYRYBA

Dvitaškis nerašomas, kai nėra išskaičiavimo arba apibendrinamojo žodžio, pvz.: *Grynasis kiekis: 220 g. (=Grynasis kiekis 220 g); Gamintojas :UAB (=Gamintojas UAB) „Ali šokoladinė“; Kremo galiojimo laikas: 1 mėn. (=laikas 1 mėn.).*

Skyrybos ženklas yra ne brūkšnelis, o **brūkšnys**, pvz.: *egiptiečiai tikėjo, jog vestuvinio torto pjaustymas - sėkmingos (=pjaustymas – sėkmingos) santuokos garantas; šiandien tortas - tai (=tortas – tai) šventės kulminacija; „Boulangerie“ produkcija - tai (=produkcija – tai) kiekvieną dieną maišoma tešla, rankomis daromos ir kepamos bandelės, keksiukai; smaližių džiaugsmas - šokoladu (=džiaugsmas – šokoladu) aplietas ir klampaus šokolado sklidas ragelis).*

Išplėstinis derinamasis pažyminys po pažymimojo žodžio išskiriamas kableliais, pvz.: *pertepti vaniliniu grietinės kremu pagardintu (=kremu, pagardintu) citrina; pagaminta iš pagerintos mielinės tešlos susluoksniuotos (=tešlos, susluoksniuotos) su margarinu; todėl saldumynų dekoruotų įvairiausiai personažais iš animacinių filmų ar pasakų galite (=saldumynų, dekoruotų įvairiausiai personažais iš animacinių filmų ar pasakų, galite) įsigyti ir pas mus; sutirštintos vyšnių sultys supiltos į vidų primena (=sultys, supiltos į vidų, primena) skanų, ką tik išvirtą kisielių; obuolių skiltelės išdėstytos serpantinu paverčia (=skiltelės, išdėstytos serpatinu, paverčia) šį pyragą tikra stalo puošmena.*

Šalutinis prijungiamojo sakinio dėmuo išskiriamas kableliais, pvz.: *dar nežinoite kokio (=nežinoite, kokio) skonio yra nuostabūs „Alkavos“ makarunai; kasdien matome kaip (=matome, kaip) iš lentynų stulbinamu greičiu nyksta klasikinės cinamoninės bandelės, prancūziškos kanelės; jūs ne tik pamatysite kaip (=pamatysite, kaip) kepinamas šakotis malkomis kūrenamame židinyje, bet ir išgirsite šakočio kilmės istoriją; kartais galite kelias valandas ar dienas sukti galvą, mąstydami kaip (=mąstydami, kaip) turi atrodyti ir kokio skonio turi būti Jūsų ypatingas proginis tortas; visai nesvarbu kiek (=nesvarbu, kiek) lėšų esate numatę skirti saldžiajam stalui; ar kada yra tekę susimąstyti iš (=susimąstyti, iš) kur tortai atkeliavo ir kokia yra jų istorija; riešutinis skanėstas kurio (=skanėstas, kurio) norisi dar ir dar; vėliau degustuosite tai ką (=tai, ką) išsikepėte.*

Skyrybą reglamentuojančius Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimus galima rasti internete <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/suvestines-nutarimu-redakcijos/lietuviu-kalbos-skyrybos-taisykles-suvestine-redakcija>.

REKOMENDUOJAMI LIETUVIŲ KALBOS IŠTEKLIAI INTERNETĖ

Ruošiant sudėtingus konditerijos gaminius, visada gali iškilti klausimų, kaip taisyklingai nurodyti sudėtį, parašyti gaminio pavadinimą. Dažnai padėti gali duomenų bankai, esantys Valstybinės lietuvių kalbos komisijos tinklalapyje. Iš kitų kalbų atėjusių žodžių lietuviškus variantus galima rasti minėtame **Svetimžodžių atitikmenų sąrašė** vlkk.lt/aktualiausios-temos/svetimzodziu-atitikmenys/svetimzodziu-atitikmenu-sarasas-su-paaiskinimais, terminus – **Terminų banke** <http://terminai.vlkk.lt>, maisto gaminių pavadinimų rašymo taisyklės **VLKK rekomendacijoje** „Dėl maisto gaminių pavadinimų rašymo“ – <http://www.vlkk.lt/aktualiausios-temos/rasyba/maisto-gaminiu-pavadinimai>, o vietovardžius – svetainėje „Pasaulio vietovardžiai“ <http://pasaulio-vardai.vlkk.lt>.

Skyrybos taisyklės galima rasti <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/suvestines-nutarimu-redakcijos/lietuviu-kalbos-skyrybos-taisykles-suvestine-redakcija>, **rašybos taisyklės** – http://www.vlkk.lt/media/public/file/Nutarimai/Ra%C5%A1yba_2022.pdf.

Norint surasti įdomesnę pavadinimą ar patikrinti išsirinktą bus lengviau naudojantis Lietuvių kalbos instituto duomenynais – „**Dabartinės lietuvių kalbos žodynu**“ <http://lkiis.lki.lt/dabartinis> ir daugiatomiu „**Lietuvių kalbos žodynu**“ <https://ekalba.lt/dabartines-lietuviu-kalbos-zodynas/>.

Turint skubių klausimų, atsakymą galima rasti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos **Konsultacijų banke** <http://www.vlkk.lt/konsultacijos> arba skambinti telefonu (8 5) 272 4520.

©pixabay.com

Šie patarimai parengti remiantis žemiau išvardytų įmonių svetainių tekstais. Visoms joms dėkojame už kūrybiškumą ir linkime kuo geriausios kloties versle!

„101 kepyklėlė“ (UAB „Lauminda“), šokolado manufaktūra „AJ šokoladas“ (UAB „AJ šokoladas“), ALI šokoladinė (UAB „Ali šokoladinė“), „Alkava“ (UAB „Alkava“), „Beatričės saldumynai“ (UAB „Beatričės saldumynai“), „Bella Toscana“ (UAB „Bella Toscana“), „Bijola“ (UAB „Bijola“), kepinių namai „Sucre“ (UAB „Biržų duona“), „Boulangerie“ (UAB „Charpentier ir Co“), „Cukrinės fantazijos“ (UAB „Cukrinės fantazijos“), „Dvaro konditerija“ (UAB „Dvaro konditerija“), „Elguva gurmanams“ (UAB „Elguva gurmanams“), „Elviolė“ (UAB „Elviolė“), J. Gulbinienės įmonė, kepyklėlė „Pinavija“ (UAB „Gurmanų klubas“), „Močiutės kepyklėlė“ (UAB „Jugiva“), kepyklėlė „Morengas home made“, „Pyraginė“ (UAB „Leoginta“), „Mažoji Ragainė“ (UAB „Mažoji Ragainė“), „La Marquise“ (UAB „Markizetė“), „Mindaugo kepykla“ (UAB „Mindaugo kepykla“), UAB „Namų dvasia“, „Piestro“ (UAB „Piestro“), „Prezo“ kepyklėlė (UAB „Prezo“), „Lapė kepė“ (UAB „Rixa“), restoranas-kepykla „Romnesa“ (UAB „Romnesa“), „Liu patty“ (UAB „Saldi kūryba“), „Fėjų kepyklėlė“ (UAB „Skanulis“), kepyklėlė „Clafuti“ (UAB „Skonio vizijos“), „Šokolado meistrai“ (UAB „Šokolado meistrai“), UAB „Vejolita“, „ViP saldumynai“ (UAB „ViP saldumynai“).

